

да смање или зауставе долазак ходочасника.

До промене у османској политици дошло је 1690. на иницијативу саме Порте која је, стајући на страну фрањеваца у спору око Светих места покушала да тиме добије значајнију помоћ Француске у тешком периоду у који је Царство ушло после неуспешне опсаде Беча. Ово мешање спољне политике и „Питања Светих места“ показало се као опасан преседан, јер је отворило врата тежњама других си-

ла да се притиском на Порту умешају у решавање спорова у Јерусалиму и Витлејему. Зато је Пери узео ову годину као горњу границу своје теме. Почео је нови период у коме су основна правила поремећена, што је имало за последицу све веће одударање политике Царства од начела која су за Света места важила у прва два века управе. Решавање конкретних проблема који су избијали у Светим местима све мање је зависило само од Порте.

Јован Пешаљ

Ιωάννης Α. Παπαδριανός, *Διαβαλκανικά ιστορικά δοκίμια*, τόμος πρώτος. Οι βαλκανικοί λαοί. Από την κάθοδο των Σλάβων ως την εμφάνιση των Οθωμανών (7ος-μέσα 14ου αιώνα), εκδ. Κυριακίδη, σελ. 197, Θεσσαλονίκη 1998.

(Јанис Пападријанос „Предисторија“ балканских односа)

Полазећи од чињенице да нестабилност односа на овим балканским просторима лежи у слабом међусобном разумевању, грчки балканолог Јоанис А. Пападријанос јавља се новом књигом историјских огледа са добром намером и још бољим доприносом дијакхронијском осветљавању тих односа у првим вековима њиховог настајања.

Реч је о књизи *Балканолошки историјски огледи*, том први, што само по себи отвара простор и занимање за нове огледе у наредној, другој књизи. Већ према аналитичком поднаслову *Балкански народи од доласка Словена до појаве Турака (од 7. до средине 14. века)*, лако је схватити садржај и значај дела. У предговору, аутор сам каже како ова књига треба да попуни велику празнину у „скромној грчкој библиотеци“ која се односи на историју

народа Балканског полуострва“. Ово је свакако значајан прилог целокупној балканолошкој науци, и ван Хеладе.

Књига доноси 17 синтетичких и истраживачких огледала, којима претходи предговор писца, а све то прати библиографија, као и 17 карата и фотоса, који употпуњавају слику истраживачких резултата.

Тематска разуђеност огледа, од којих су неки раније објављивани као саопштења са научних скупова или у периодици, најбољи је показатељ физиономије и садржаја ове књиге: Словени и њихово досељавање на Балкан, стапање Бугара са Словенима, оснивање бугарске државе, хришћанизација Бугара и Словена, словенске државе Балкана и њихове везе са Византијом, бугарски цар Симеон и његова борба за превласт на Балкану, прве везе

Руса са Балканом и њихова християнизација, српски владари, краљ Милутин и цар Стефан Душан, политички програм и спољна политика Душанова – врхунац српске моћи, кратак преглед историје Румуније и проблем етногенезе румунског народа, биле би то најважније тематске целине које заокружују истраживачку радозналост њиховог аутора Јоаниса Пападрианоса.

Историјски догађаји често се овде сагледавају у контексту питања етничке свести и културног идентитета, која су занимала како саме народе Балкана тако и њихове истра-

живаче. Отуда читалац ових огледа може да следи перипетије грчког и других народа у средњем и позновизантијском периоду.

Ова књига подстиче и надањује до степена када читалац готово и не примети, читајући је, како стиже до њеног краја. Реч је о садржајној и методичној књизи, не тако честој у области балканолошких студија. Они који је буду читали нестрпљиво ће очекивати објављивање њеног другог тома, за период од пада Константинопоља до нашег времена.

Миодраг Стојановић

The Ottoman Empire in the Eighteenth Century, ed. by Kate Fleet, *Oriente Moderno*, nuova serie XVIII (LXXIX), 1 (Napoli 1999) V+285

Почетком деведесетих година сада већ прошлог века Скилитер центар за османске студије организовао је симпозијум са темом *Османско царство у XVIII веку*. Центар је основан 1985. након смрти др Сузан Скилитер (Susan Skilliter) која је радила на универзитету као професор за турски језик на Факултету за оријенталне студије. Основале су га њене колеге са универзитета и Њунхем колеџа у Кембриџу. Скилитер центар је једина истраживачка институција такве врсте у Великој Британији, чији је задатак да промовише и унапређује турске студије како на Острву тако и ван њега. Скилитер центар је у сарадњи са Оријенталним институтом из Рима (Istituto per l'Oriente S. A. Nalino) у часопису *Oriente Moderno*, децембра 1999. објавио радове са поменутог симпозијума.

Књига коју овде представљамо садржи радове који су хронолошки, у целини, покрили назначени период, док су својом тематиком обрадили проблеме и промене које су настале у оквиру функционисања Османског царства у XVIII веку. Поједини радови су донели значајне идеје и нове теме на пољу османистике. Оне би могле бити применљиве у изучавању прошлости Балкана на његовом ужем или ширем географском простору.

Уредник овог издања Кејт Флит (Kate Fleet) изабрала је тематски приступ у представљању радова и сврстала их је у четири поглавља. Ово би се могло прихватити као нужно потребно јер се већина радова према пољу интересовања и закључцима међусобно преплиће и узајамно допуњује.